

שעור יד: השלמים (ב)

לפתרון חידת השלמים

Shiur #14: The Shelamim (part 2)

A Proposed Solution

(1) שמות יח, א-יב

וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ כֹּהֵן מִדֵּין חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי-הוֹצִיא ה' אֶת-יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: וַיֵּקָח יְתָרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה אֶת-צִפּוֹרָה אִשְׁתּוֹ מִשֵּׁה אֶחָד שְׁנֵי בָנֶיהָ: וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ אֲשֶׁר שָׂם הָאֶחָד גִּרְשֹׁם כִּי אָמַר גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה: וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר כִּי-אֱלֹהֵי אָבִי בִּעֲזָרִי וַיִּצְלָנִי מִיָּד מַחֲרָב פְּרָעָה: וַיָּבֹא יְתָרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל-מֹשֶׁה אֶל-הַמִּדְבָּר אֲשֶׁר-הוּא חָנָה שָׁם הָרַ הָאֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר אֶל-מֹשֶׁה אֲנִי חֹתֶנְךָ יְתָרוֹ בָּא אֵלֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּשְׁנֵי בָנֶיהָ עִמָּה: וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לַקְרָאת חֹתֶנּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ וַיִּשְׁקוּ-לוֹ וַיִּשְׁאַל וַיִּשְׁאַל וַיִּשְׁאַל לְרַעְיוֹנוֹ לְשָׁלוֹם וַיָּבֹאוּ הָאֵהָלָה: וַיִּסְפֹּר מֹשֶׁה לְחֹתֶנּוּ אֵת כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְפָרְעֹה וּלְמִצְרַיִם עַל אוֹדֹת יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל-הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מָצְאָתֶם בְּדֶרֶךְ וַיִּצְלָם ה': וַיַּחֲדּוּ יְתָרוֹ עַל כָּל-הַטּוֹבָה אֲשֶׁר-עָשָׂה ה' לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם: וַיֹּאמֶר יְתָרוֹ בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד פְּרָעֹה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת-הָעָם מִתַּחַת יַד-מִצְרַיִם: עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי-גָדוֹל ה' מִכָּל-הָאֱלֹהִים כִּי בִדְבַר אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם: וַיֵּקָח יְתָרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה עֲלֵהּ וּבָתָּים לָאֱלֹהִים וַיָּבֹא אֶהֱרֹן וְכָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל-לֶחֶם עִם-חֹתֵן מֹשֶׁה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים:

(2) בראשית מו, א-ה

וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וְכָל-אֲשֶׁר-לוֹ וַיָּבֹא בְּאֶרֶץ שֹׁבַע וַיִּזְבַּח וַיִּזְבַּח וַיִּזְבַּח לָאֱלֹהִים אָבִיו וַיִּצְחָק: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּרָתְךָ הַלְיִלָה וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי: וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי הָאֵל אֱלֹהֵי אָבִיךָ אֶל-תִּידָא מִרְדָּה מִצְרִימָה כִּי-לָגַז גָּדוֹל אֲשִׁימְךָ שָׁם: אֲנֹכִי אֶרֶד עִמָּךְ מִצְרִימָה וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַּם-עֲלֵה וַיִּסָּף יִשְׁרָאֵל יָדוֹ עַל-עֵינָיו: וַיָּקָם יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֹׁבַע וַיִּשְׂאוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-יַעֲקֹב אֲבִיהֶם וְאֶת-נְשֵׁיהֶם בַּעֲגָלוֹת אֲשֶׁר-שָׁלַח פְּרָעֹה לִשְׂאֵת אֹתוֹ:

(3) ויקרא ג, א-ז

(א) ואם-זבח שלמים קרבנו אם מן-הפקדו הוא מקריב אם-זכר אם-נקבה תמים יקריבנו לפני ה': (ב) וסמך ידו על-ראש קרבנו ושחטו פתח אהל מועד וזרקו בגי אהרן הכהנים את-הדם על- המזבח סביב: (ג) והקריב מזבח השלמים אשה לה' את-החלב המכסה את-הקרב ואת כל-החלב אשר על- הקרב: (ד) ואת שתי הפלית ואת-החלב אשר עליהן אשר על-הפסלים ואת-היתרת על-הפבד על- הפליות יסירנה: (ה) והקטירו אתו בגי-אהרן המזבחה על-העלה אשר על-העצים אשר על-האש אשה ריח ניחח לה':

(ו) ואם-מן-הצאן קרבנו לזבח שלמים לה' זכר או נקבה תמים יקריבנו: (ז) אם-כשב הוא-מקריב את-קרבנו והקריב אתו לפני ה': (ח) וסמך את-ידו על-ראש קרבנו ושחט אתו לפני אהל מועד וזרקו בגי אהרן את-דמו על- המזבח סביב: (ט) והקריב מזבח השלמים אשה לה' חלב האליה תמימה לעמית העצה יסירנה ואת-החלב המכסה את-הקרב ואת כל-החלב אשר על-הקרב: (י) ואת שתי הפלית ואת-החלב אשר עליהן אשר על-הפסלים ואת-היתרת על-הפבד על-הפלית יסירנה: (יא) והקטירו הפהן המזבחה לחם אשה לה':

(יב) ואם עז קרבנו והקריבו לפני ה': (יג) וסמך את-ידו על-ראשו ושחט אתו לפני אהל מועד וזרקו בגי אהרן את-דמו על-המזבח סביב: (יד) והקריב ממנו קרבנו אשה לה' את-החלב המכסה את-הקרב ואת כל-החלב אשר על-הקרב: (טו) ואת שתי הפלית ואת-החלב אשר עליהן אשר על-הפסלים ואת-היתרת על-הפבד על-הפלית יסירנה: (טז) והקטירם הפהן המזבחה לחם אשה לריח ניחח כל-חלב לה': (יז) חקת עולם לדורותיכם בכל מושבותיכם כל-חלב וכל-דם לא תאכלו:

(4) שמות כד, ג-ח

וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיְסַפֵּר לָעָם אֶת כָּל־דִּבְרֵי ה' וְאֵת כָּל־הַמִּשְׁפָּטִים וַיַּעַן כָּל־הָעָם קוֹל אֶחָד וַיֹּאמְרוּ כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה: וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת כָּל־דִּבְרֵי ה' וַיִּשְׁכַּס בַּבֶּקֶר וַיָּבִין מִזִּבְחַ תַּחַת הָהָר וּשְׁתֵּים עָשָׂר מִצֵּבָה לְשָׁנִים עָשָׂר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁלַח אֶת־נֹעְרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים שְׁלָמִים לַה' פָּרִים: וַיִּקַּח מֹשֶׁה חֲצִי הָדָם וַיִּשְׁכַּס בְּאֶגְלֹת וַיִּזְרֹק עַל־הַמִּזְבֵּחַ: וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנוֹ הָעָם וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע: וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הָדָם וַיִּזְרֹק עַל־הָעָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה דָם־הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת ה' עִמָּכֶם עַל כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:

(5) דברים כז, א-ח

וַיֹּצֵא מֹשֶׁה וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הָעָם לֵאמֹר שָׁמֹר אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוֶּה אֹתְכֶם הַיּוֹם: וְהָיָה בַּיּוֹם אֲשֶׁר תַּעֲבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־ה' אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָךְ וְהִקְמַתָּ לָךְ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת וּשְׁדַתְּ אוֹתָם בַּשִּׁיד: וְכָתַבְתָּ עֲלֵיהֶן אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּעֶבֶרְךָ לְמַעַן אֲשֶׁר תִּבְּא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־ה' אֱלֹהֵיךָ נָתַן לָךְ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדִבַּשׁ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֱלֹהֵי־אַבְרָהָם לָךְ: וְהָיָה בְּעֶבְרָתְךָ אֶת־הַיַּרְדֵּן תִּקְיֹמוּ אֶת־הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוֶּה אֹתְכֶם הַיּוֹם בְּהָר עֵיבָל וּשְׁדַת אוֹתָם בַּשִּׁיד: וּבִגְזֵת שֶׁס מִזִּבְחַ לַה' אֱלֹהֵיכֶם מִזִּבְחַ אֲבָנִים לֹא־תִנְיֹף עֲלֵיהֶם בְּרוֹז: אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת־מִזְבֵּחַ ה' אֱלֹהֵיךָ וְהָעֲלִיתָ עָלָיו עֹלֹת לַה' אֱלֹהֵיךָ: וְזִבַּחְתָּ שְׁלָמִים וְאָכַלְתָּ שֶׁס וְשִׁמַּחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיךָ: וְכָתַבְתָּ עַל־הָאֲבָנִים אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בָּאֵר הַיָּטֵב:

(6) ספרא ויקרא - דבורא דנדבה פרשה יג

ואם זבח שלמים קרבנו, רבי יהודה אומר כל המביא שלמים מביא שלום לעולם. דבר אחר שלמים שהכל שלום בהן הדם והאימורין למזבח החזה ושוק לכהנים העור והבשר לבעליו. ר' שמעון אומר מי שהוא שלום מביא שלמים ואין האונן מביא שלמים, אין לי אלא שלמים שהן של שמחה

(7) רשב"ם ויקרא ג:א

שלמים – מאחר שאינו לשון עולה אינו כליל, אלא לשון שלמים, שמשמע לשון נדר וצריך לשלם את נדרי, שהוא לשון תשלומים

(8) ר' יוסף בכור שור ויקרא ג:א

לכך נקרא שלמים, שממנו למזבח – האימורים, וממנו לכהנים – חזה ושוק, ממנו לבעלים – שאר הבשר, וזהו דרך שלום, שכולם אוכלים יחד.

(9) ר' יוסף בכור שור שמות כ"ט:א

ואחר כך האיל השני שלמים, שהוא דרך שלום וקירוב דעת, שממנו: למזבח האמורין, וחזה ושוק לכהן, ושאר הבשר לבעלים, ונראין כאוכלין ביחד, וזהו דרך שלום וקירוב הדעת

(10) דל"ג ויקרא ג:א

וכבר נקרא שלמים מענין שלום, רוצה לומר שהוא יבוא אחרי היות שלום בין האדם למקום, ולזה היה ענינו שיאכלו בו על שולחן אחד הבעלים והכהנים וה' יתעלה; וזה, כי הדם והאימורים היו למזבח, וחזה ושוק לכהנים, והעור והבשר לבעלים;

(11) ר' ש ריגיו ויקרא ג:א

ומלת שלמים מלשון שלום אעפ"י שהן שני משקלים, כי השלום בלה"ק היא הצלחה, וקרבת שלמים הוא מרוב שמחה, פעמים ברכת ה' בכל אשר לו, או שהגיעו טובה גדולה וזובח שלמי שמחה להודות לה' חסדו ולספר טובו, ופעמים שנמלט מצרה, וזובח זבחי תודה להודות לה' כי גמל עליו וכמ"ש בפרשת צו, וע"י שמודה לאלהיו ומכיר טובו, מושך על עצמו חסד עליון, וישמור אותו השם ויהיה כל אשר לו שלום:

(12) הכתב והקבלה ויקרא ג:א

זבח שלמים – כן הוא קרוי בכל הפרשה ואין כן עולה וחטאת ואשם שלא נסמך להן מלת זבח, והטעם לפי שבשר השלמים נאכל לבעלים וקורא לבני ביתו ולאזהביו ומיודעיו שיאכלו מזבחם ובמושב רעים יהלל את ה' ויספר להם חסדיו, גם להרבות אוכלים שלא יבא בשר קדש לידי נותר לכן נקראו זבח שלמים, כי זבח הוא סעודה של שמחה כמו וקרא לך ואכלת מזבחך, כי זבח היום לעם בבמה, כי זבח משפחה לנו בעיד, משא"כ שאר הקרבנות שאינן לסעודת הבעלים אינן קרוים זבח, וכבשי עזרת הם סעודת שמחה לכהנים (רנ"ו).

(13) שד"ל ויקרא ג:א

זבח שלמים – כמו זבחי שלמים עלי היום שלמתי נדרי על כן וגו', הוא זבח של שמחה ונאכל בחברה להרבות השמחה והשלום בעולם, ואולי נקרא כן מפני שנשלמה התאווה והתוחלת

(14) הואיל משה ויקרא ג:א

שלמים – מתרגום שד"ל נגלית דעתו שתיבת שלמים נגזרת משרש שלם בבנין פֶּעַל, זבח הבא לשלם איזה נדר. ואינו נראה כי נקדה הלמ"ד בלי דגש. על כן נראה לי שהתיבה נגזרת משרש שלם בבנין הקל שהוראתו היות שָלָם, כמו מי הקשה אליו וישלם, וכן ויבא יעקב שלם. וקרובים לזה דברי רש"י שפירש שלמים מגזרת שלום, והם זבחים להודות לה' שהציל את בעליהם מכל צרה וברכם בשלום, ר"ל בהשלמת כל חפציהם. וברבות הימים נקראו בשם זה כל הזבחים הנאכלים לבעליהם, וכן בשופטים ויעלו עולות ושלמים.

(15) ר' דוד צבי הופמן ויקרא ג:א

יותר קשה לעמוד על טיבו של השם שלמים. בלשון יחיד הוא נמצא רק בעמוס ה': כ"ב: וְשָׁלַם בְּאוֹרֵם שֶׁל הַרְשָׁבִים וְכִמְהָ מֵהָאֲחֵרוֹנִים (ביר, קליפות), כי שלמים הם קרבנות שבהם משלמים חובות (נדריים ותודות) דחה כבר ויזל בראיות חותכות. שאם כן היה צריך שם-העצם לבוא בבנין פיעל: שָׁלַם או שָׁלוּם, וגם העולה היתה צריכה להקרא בשם שלמים, כי מי שנדר עולה, חייב גם לשלם עולה. אחרים מציעים לבאר את השורש שלם במובן של תשלום גמול ומתרגמים שלמים – קרבן תודה (רזנמילר, גזניוס, ווינר). אולם בצדק טוענים נגד דעה זו, שהיו מקריבים שלמים גם בעת צרה, כשבקשו שה' יצילם (השוה שופטים כ': כ"ו; כ"א: ד'; שמואל א' י"ג: ט'; שם ב' כ"ד: כ"ה). צונץ מתרגם: "קרבן סעודה"; מנדלזון: "קרבן שמחה". אולם יותר מכל מסתברת דעת חכמינו, כי שלמים נגזרת מן שָׁלוּם או שָׁלַם. זה היה מציין את מצבו של המקריב, שהוא נמצא או במצב שלם לגמרי, ומכיר שהוא השיג את זה רק עלידי דביקותו בה' ונותן מבע להכרתו זו עלידי שלמים, או שהוא מבקש להשיג מצב של שלמות וישע, מכיון שנמצא במצב של יאוש ושואף שיהיה ה' בעזרו ויקיים אותו שלם. הוא מביע בשלמים שלו, כי הוא מבקש את שלומו רק בדביקות בה'. אך אם יקבלו את הדעה כי שלמים נגזר מן שלום, היו צריכים לבאר כמו רש"י ואחרים: שלמים – "שיש בהם שלום למזבח ולכהנים ולבעלים". וכך היה השם מתאים עוד הרבה יותר. כי קרבן זה הוא סעודה משותפת למזבח, ולכהנים ולבעלים. הסעודה הזאת נקראת "סעודת שלום", = "זבח שלמים". **היא מתארת את ההרמוניה שבין המקריב ובין ה' ועבדיו.** וזהו טיבו המיוחד של קרבן זה המצינו מקרבנות אחרים. לכן קרובה ביותר היא הדעה, כי קרבן זה נקרא לפי כוונתו זו המיוחדת לו, כשם שעולה נקראה כך על שם שעולה באש. על-כלפנים מתוארת בקרבן זה ההתקשרות עם ה' שבה לבדה מוצאים את הישועה בעבר ולעתיד. התרגום שלנו "קרבן שלום" (Friedensopfer) מתאים לשתי התפיסות של חכמינו גם יחד, מכיון שהמושג שלום כולל גם ישע וגם שלמות.

השבעים מתרגמים: **Θυσία σωτηρίου**.

(16) ויקרא ז, יא-לח

וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב לה: אם על-תודה יקריבנו והקריבו על-זבח התודה חלות מצות בלולת בשמן ודקיקי מצות משחים בשמן וסלת מרבכת חלת בלולת בשמן: על-חלת לחם חמץ יקריב קרבנו על-זבח תודת שלמים: והקריב ממנו אחד מכל-קרבן תרומה לה' לכהן הזק את-דם השלמים לו יהיה: ובשר זבח תודת שלמים ביום קרבנו יאכל לא-יגזיח ממנו עד-פקד: ואם-נדרו או נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את-זבחו יאכל וממחרת והנותר ממנו יאכל: והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף: ואם האכל יאכל מבשר-זבח שלמים ביום השלישי לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא: והבשר אשר-יגע בכל-טמא לא יאכל באש ישרף והבשר כל-טהור יאכל בשר: והנפש אשר-תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה: ונפש כיתגע בכל-טמא בטמאת אדם או בבמה טמאה או בכל-שקץ טמא ואכל מבשר-זבח השלמים אשר לה' ונכרתה הנפש ההוא מעמיה:

וידבר ה' אל-משה לאמר: דבר אל-בני ישראל לאמר כל-חלב שור וכשב ועז לא תאכלו: וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל-מלאכה ואכל לא תאכלו: כי כל-אכל חלב מן-הבהמה אשר יקריב ממנה אשה לה' ונכרתה הנפש האכלת מעמיה: וכל-דם לא תאכלו בכל מושבתיכם לעוף ולבהמה: כל-נפש אשר-תאכל כל-דם ונכרתה הנפש ההוא מעמיה: וידבר ה' אל-משה לאמר: דבר אל-בני ישראל לאמר המקריב את-זבח שלמים לה' יביא את-קרבנו לה' מזבח שלמים: ידי תביאנה את אשיו ה' את-החלב על-החזה יביאנו את החזה להניף אותו תנופה לפני ה': והקטיר כהן את-החלב המזבחה והיה החזה לאהרן ולבניו: ואת שוק הימין תתנו תרומה לכהן מזבחי שלמים: המקריב את-דם השלמים ואת-החלב מבני אהרן לו תהיה שוק הימין למנה: כי את-חזה התנופה ואת שוק התרומה לקחת מאת בני-ישראל מזבחי שלמים ואתן אותם לאהרן הכהן ולבניו לחק-עולם מאת בני ישראל: זאת משחת אהרן ומשחת בניו מאשי ה' ביום הקריב אותם לכהן לה': אשר צוה ה' לתת להם ביום משחו אותם מאת בני ישראל חקת עולם לדורתם: זאת התודה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים: אשר צוה ה' את-משה בהר סיני ביום צוה את-בני ישראל להקריב את-קרבניהם לה' במדבר סיני:

(17) ויקרא כג, טו-כב

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את-עמר התנופה שבע שבתות תהיינה: עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה': ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שתים שני עשרים סלת תהינה חמץ תאפינה בפורים לה': והקרבתם על-הלחם שבעת כבשים תמימים בני שנה ופר בן-פקד אחד ואילים שנים יהיו עלה לה' ומנחתם ונספיהם אשה ריח-ניחוח לה': ועשיתם שעיר-עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים: והניף הכהן אותם על לחם הפורים תנופה לפני ה' על-שני כבשים קדש יהיו לה' לכהן: וקראתם בעצם היום הזה מקרא-קדש יהיה לכם כל-מלאכת עבודה לא תעשו חקת עולם בכל-מושבותיכם לדורתיכם: ובקצרכם את-קציר ארצכם לא-תכלה פאת שדך בקצרך ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזב אותם אני ה' אלהיכם:

(18) במדבר ו, יג-כא

וזאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו יביא אותו אל-פתח אהל מועד: והקריב את-קרבנו לה' כבש בן-שנתו תמים אחד לעלה וכבשה אחת בת-שנתה תמימה לחטאת ואיל-אחד תמים לשלמים: וסל מצות סלת חלת בלולת בשמן ודקיקי מצות משחים בשמן ומנחתם ונספיהם: והקריב הכהן לפני ה' ועשה את-חטאתו ואת-עלתו: ואת-האיל יעשה זבח שלמים לה' על סל המצות ועשה הכהן את-מנחתו ואת-נסכו: וגלח הנזיר פתח אהל מועד את-ראש נזרו ולקח את-שער ראש נזרו ונתן על-האש אשר-תחת זבח השלמים: ולקח הכהן את-הזרע בשלה מן-האיל וחלת מצה אחת מן-הפל ודקיק מצה אחד ונתן על-כפי הנזיר אחר התגלחו את-נזרו: והניף אותם הכהן תנופה לפני ה' קדש הוא לכהן על חזה התנופה ועל שוק התרומה ואחר ישתה הנזיר יין: זאת תורת הנזיר אשר ידד קרבנו לה' על-נזרו מלבד אשר-תשיג ידו כפי נדרו אשר ידד כן יעשה על תורת נזרו:

¹ אמר רב יהודה אמר רב: ארבעה צריכין להודות: יורדי הים, הכולי מדברות, ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוס בבית האסורים ויצא ברכות מ"ע"ב

² ואיל לשלמים – שמחה שחשלים מה שנדר. ראבי"ע במדבר ו, י"ד